

**PHÁP LUẬT VỀ PHÒNG, CHỐNG BỆNH TRUYỀN NHIỄM
TRONG CÔNG TÁC PHÒNG, CHỐNG DỊCH COVID-19
Ở VIỆT NAM**

LƯU THỊ TƯƠI*

Ngày nhận bài: 09/11/2020

Ngày phản biện: 22/11/2020

Ngày đăng bài: 31/12/2020

Tóm tắt:

Ở nước ta, hệ thống các quy định của pháp luật về phòng, chống bệnh truyền nhiễm được ban hành tương đối đầy đủ, tạo cơ sở pháp lý để quản lý nhà nước về công tác phòng, chống các bệnh truyền nhiễm, góp phần bảo vệ, chăm sóc sức khỏe nhân dân và phát triển kinh tế - xã hội. Tuy nhiên, để nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước về công tác này, cần hoàn thiện một số quy định của pháp luật cho phù hợp với thực tiễn, đặc biệt là trong công tác phòng, chống dịch bệnh Covid-19 hiện nay.

Từ khóa:

Pháp luật về phòng, chống bệnh truyền nhiễm; bệnh Covid-19; hành vi bị cấm; xử phạt hành chính về phòng, chống bệnh truyền nhiễm; xử lý hình sự về phòng, chống bệnh truyền nhiễm.

Abstract:

In our country, the system of regulations on the prevention and control of infectious diseases is relatively complete, creating a legal basis for the state management of the prevention of infectious diseases, contributing to the protection and care for people's health and developing socio-economic. However, in order to improve the efficiency of state management on this work, it is necessary to perfect a number of legal provisions to accord with the reality, especially in the prevention and control of the current covid-19 epidemic.

Keywords:

Law on prevention of infectious diseases; Covid-19 disease; prohibited acts; administrative sanctions on the prevention and control of infectious diseases; dealing with criminals against infectious diseases.

1. Dịch bệnh viêm đường hô hấp cấp do chủng mới của vi rút Corona

Dịch bệnh viêm đường hô hấp cấp do chủng mới của vi rút Corona (bệnh Covid-19) là một bệnh đường hô hấp cấp tính truyền nhiễm gây ra bởi chủng virus corona SARS-CoV-2, xuất hiện lần đầu tiên vào tháng 12/2019 tại thành phố Vũ Hán, tỉnh Hồ Bắc, Trung Quốc và

* ThS., Khoa Nhà nước và Pháp luật, Trường Chính trị Đà Nẵng. Email: luuthituoitct@gmail.com

bắt đầu lây lan nhanh chóng, sau đó trở thành một đại dịch toàn cầu. Phương thức lây truyền chủ yếu của bệnh Covid-19 là lây truyền từ người sang người, thông qua các giọt dịch hô hấp mà con người hít hơi, ho hoặc thở ra. Virus corona chủ yếu ảnh hưởng đến đường hô hấp dưới có các triệu chứng giống như cúm, bao gồm sốt, ho, khó thở, đau cơ và mệt mỏi, với sự phát triển cao hơn nữa sẽ dẫn đến viêm phổi, hội chứng suy hô hấp cấp tính, nhiễm trùng huyết, sốc nhiễm trùng và có thể gây tử vong¹. Vì vậy, về tính chất, mức độ nguy hiểm, dịch Covid-19 được xem là bệnh truyền nhiễm nhóm A.

Trên thế giới, tính đến 18h00' ngày 10/11/2020 (giờ Việt Nam), số ca nhiễm Covid-19 là 51.358.916 người, với 1.271.382 trường hợp tử vong².

Tại Việt Nam, dịch bệnh viêm đường hô hấp cấp do virus corona xảy ra từ ngày 23/1/2020 khi xác định người đầu tiên nhiễm bệnh. Đến ngày 01/02/2020, Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc ký Quyết định số 173/QĐ-TTg công bố dịch viêm đường hô hấp cấp do chủng mới của vi rút Corona gây ra khi có 6 trường hợp mắc bệnh. Tiếp đó, vào ngày 01/04/2020, Thủ tướng Chính phủ đã ký ban hành tiếp Quyết định 447/QĐ-TTg công bố dịch Covid-19 xác định quy mô, địa điểm của dịch bệnh là trên toàn quốc. Tính đến 18h00' ngày 10/11/2020, Việt Nam có 1.226 ca nhiễm Covid-19, với 35 người tử vong³. Đa phần các trường hợp tử vong ở nước ta đều là người cao tuổi, trên nền bệnh lý nặng.

2. Một số quy định pháp luật về phòng, chống bệnh truyền nhiễm

Luật Phòng, chống bệnh truyền nhiễm được Quốc hội thông qua ngày 21/11/2007 và bắt đầu có hiệu lực từ ngày 01/7/2008 gồm 6 chương, 64 điều quy định về phòng, chống bệnh truyền nhiễm; kiểm dịch y tế biên giới; chống dịch; các điều kiện bảo đảm cho công tác phòng, chống bệnh truyền nhiễm ở người. Luật ban hành đã tạo cơ sở pháp lý nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước về công tác phòng, công dịch bệnh truyền nhiễm, góp phần bảo vệ, chăm sóc sức khỏe nhân dân và phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Ngoài ra, các quy định về phòng, chống bệnh truyền nhiễm còn được quy định trong các văn bản quy phạm pháp luật khác như: Bộ luật Hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017); Nghị định số 176/2013/NĐ-CP ngày 14/11/2013 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực y tế; Nghị định số 155/2016/NĐ-CP ngày 18/11/2016 quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường; Nghị định số 109/2013/NĐ-CP ngày 24/9/2013 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý giá, phí, lệ phí, hóa đơn (được sửa đổi, bổ sung tại Nghị định số 49/2016/NĐ-CP)...

---

¹ Bách khoa toàn thư mở Wikipedia, *Bệnh virus corona 2019*, https://vi.wikipedia.org/wiki/Bệnh_virus_corona_2019. Truy cập ngày 20/8/2020.

² Bộ Y tế, <https://ncov.moh.gov.vn/>. Truy cập ngày 10/11/2020.

³ Bộ Y tế, <https://ncov.moh.gov.vn/>. Truy cập ngày 10/11/2020.

2.1. Hành vi bị cấm trong Luật Phòng, chống bệnh truyền nhiễm

Theo quy định tại Điều 8 Luật Phòng, chống bệnh truyền nhiễm năm 2007, các hành vi sau đây bị cấm:

- “1. Cố ý làm lây lan tác nhân gây bệnh truyền nhiễm.
2. Người mắc bệnh truyền nhiễm, người bị nghi ngờ mắc bệnh truyền nhiễm và người mang mầm bệnh truyền nhiễm làm các công việc dễ lây truyền tác nhân gây bệnh truyền nhiễm theo quy định của pháp luật.
3. Che giấu, không khai báo hoặc khai báo không kịp thời các trường hợp mắc bệnh truyền nhiễm theo quy định của pháp luật.
4. Cố ý khai báo, thông tin sai sự thật về bệnh truyền nhiễm.
5. Phân biệt đối xử và đưa hình ảnh, thông tin tiêu cực về người mắc bệnh truyền nhiễm.
6. Không triển khai hoặc triển khai không kịp thời các biện pháp phòng, chống bệnh truyền nhiễm theo quy định của Luật này.
7. Không chấp hành các biện pháp phòng, chống bệnh truyền nhiễm theo yêu cầu của cơ quan, tổ chức có thẩm quyền”⁴.

Các điều cấm của luật là những quy định không cho phép chủ thể thực hiện một hoặc một số hành vi nhất định nào đó mang tính chất nguy hiểm cho xã hội và nếu vi phạm sẽ bị áp dụng các biện pháp chế tài để xử lý. Tùy thuộc vào tính chất vi phạm và mức độ nguy hiểm của hành vi mà chủ thể vi phạm có thể chịu trách nhiệm dân sự, hành chính, kỷ luật hoặc trách nhiệm hình sự đối với hành vi vi phạm.

Các hành vi bị nghiêm cấm nêu trên tuy biểu hiện ở mức độ khác nhau nhưng đều là những hành vi gây nguy hiểm cho xã hội, làm tăng nguy cơ lây lan dịch bệnh nguy hiểm, tăng chi phí phòng chống dịch, ảnh hưởng đến sức khỏe và tính mạng của con người và quá trình phát triển kinh tế - xã hội. Chẳng hạn như hành vi “Cố ý làm lây lan tác nhân gây bệnh truyền nhiễm”. Trong thực tế, có trường hợp đưa người nhập cảnh trái phép vào Việt Nam, khi bị phát hiện đưa đi cách ly tập trung và theo dõi y tế, phải xét nghiệm đến lần thứ 4 mới phát hiện người có kết quả dương tính với SARS-CoV-2. Nếu trường hợp này không được đưa đi cách ly tập trung sẽ làm lây lan dịch bệnh ngoài cộng đồng, từ đó lây cho nhiều người và dẫn đến số người mắc bệnh Covid-19 sẽ tăng lên theo cấp số nhân. Hoặc hành vi “Cố ý khai báo, thông tin sai sự thật về bệnh truyền nhiễm”, dù động cơ khai báo không trung thực có thể khác nhau như để không bị cách ly y tế, để không bị cấm xuất cảnh, nhập cảnh... nhưng khi đưa ra thông tin không đúng sẽ gây nên những hệ lụy xấu như bỏ sót đối tượng cần cách ly, không đánh giá đúng mức độ nguy hiểm của dịch bệnh để có các biện pháp ứng phó kịp thời, gây nhiễu loạn thông tin, ảnh hưởng đến an ninh, trật tự an toàn xã hội...

---

⁴ Quốc hội khóa 12, Luật Phòng, chống bệnh truyền nhiễm năm 2007 (Luật số 03/2007/QH12).

Thực tiễn phòng, chống dịch Covid-19 thời gian qua cho thấy, các chủ thể vi phạm các quy định cấm phổ biến là “Không chấp hành các biện pháp phòng, chống bệnh truyền nhiễm theo yêu cầu của cơ quan, tổ chức có thẩm quyền”. Cụ thể như: không đeo khẩu trang theo quy định, tụ tập đông người, không chấp hành cách ly y tế, ra đường trong trường hợp không cần thiết, không thực hiện cam kết tạm ngưng kinh doanh...

2.2. Các quy định về xử phạt hành chính đối với các hành vi vi phạm pháp luật liên quan đến phòng, chống bệnh truyền nhiễm

Theo quy định, các hình thức xử phạt vi phạm hành chính có thể bao gồm: Cảnh cáo; phạt tiền; tước quyền sử dụng giấy phép, chứng chỉ hành nghề có thời hạn hoặc đình chỉ hoạt động có thời hạn; tịch thu tang vật, phương tiện vi phạm hành chính; trục xuất. Đối với các hành vi vi phạm hành chính liên quan đến phòng, chống dịch bệnh truyền nhiễm nói chung, dịch bệnh Covid-19 nói riêng, Nghị định số 176/NĐ-CP ngày 14/11/2013 của Chính phủ về xử phạt hành chính trong lĩnh vực y tế quy định tương đối đầy đủ, cụ thể trên cơ sở các quy phạm nghiêm cấm hoặc nghĩa vụ, trách nhiệm phải thực hiện và hình thức xử phạt tương ứng với từng hành vi vi phạm⁵. Cụ thể như:

- *Vi phạm quy định về thông tin, giáo dục truyền thông trong phòng, chống bệnh truyền nhiễm*: Phạt tiền từ 3.000.000 đồng đến 5.000.000 đồng đối với hành vi cung cấp hoặc đưa tin sai về số liệu, tình hình dịch bệnh truyền nhiễm so với số liệu, tình hình dịch bệnh truyền nhiễm mà cơ quan nhà nước có thẩm quyền về y tế đã công bố (điểm a khoản 2 Điều 5 Nghị định số 176/2013/NĐ-CP).

- *Vi phạm quy định về giám sát bệnh truyền nhiễm*: Phạt tiền từ 200.000 đồng đến 500.000 đồng đối với hành vi không khai báo khi phát hiện người mắc bệnh truyền nhiễm thuộc nhóm A. Phạt tiền từ 500.000 đồng đến 1.000.000 đồng đối với một trong các hành vi: (i) Che giấu hiện trạng bệnh truyền nhiễm thuộc nhóm A của bản thân hoặc của người khác mắc bệnh truyền nhiễm thuộc nhóm A; (ii) Không thực hiện việc xét nghiệm phát hiện bệnh truyền nhiễm thuộc nhóm A theo yêu cầu của cơ quan nhà nước có thẩm quyền (Điều 6 Nghị định số 176/2013/NĐ-CP).

- *Vi phạm quy định về phòng lây nhiễm bệnh truyền nhiễm tại cơ sở khám bệnh, chữa bệnh*: Phạt tiền từ 100.000 đồng đến 300.000 đồng đối với một trong các hành vi: (i) Không khai báo hoặc khai báo không trung thực, kịp thời diễn biến bệnh truyền nhiễm của bản thân với thầy thuốc, nhân viên y tế được giao nhiệm vụ; (ii) Không tuân thủ chỉ định, hướng dẫn phòng, chống lây nhiễm bệnh truyền nhiễm của thầy thuốc, nhân viên y tế và nội quy, quy chế của cơ sở khám bệnh, chữa bệnh; (iii) Không đăng ký theo dõi sức khỏe với trạm y tế xã, phường, thị trấn nơi cư trú của người mắc bệnh truyền nhiễm thuộc nhóm A sau khi ra khỏi

⁵ Chính phủ, Nghị định số 176/2013/NĐ-CP ngày 14/11/2013 quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực y tế.

cơ sở khám bệnh, chữa bệnh. Phạt tiền từ 1.000.000 đồng đến 2.000.000 đồng nếu thực hiện một trong các hành vi: (i) Không bảo đảm trang phục phòng hộ, điều kiện vệ sinh cá nhân cho thầy thuốc, nhân viên y tế, người bệnh và người nhà người bệnh; (ii) Không thông báo thông tin liên quan đến người mắc bệnh truyền nhiễm đang được khám, điều trị tại cơ sở khám bệnh, chữa bệnh của mình cho cơ quan y tế dự phòng trên địa bàn; (iii) Không tư vấn về các biện pháp phòng, chống bệnh truyền nhiễm cho người bệnh và người nhà người bệnh; (iv) không theo dõi sức khỏe của thầy thuốc, nhân viên y tế trực tiếp tham gia chăm sóc, điều trị người mắc bệnh truyền nhiễm thuộc nhóm A (Điều 9 Nghị định số 176/2013/NĐ-CP).

- *Vi phạm quy định về cách ly y tế, cưỡng chế cách ly y tế*: Phạt tiền từ 2.000.000 đồng đến 5.000.000 đồng (trừ những người mắc bệnh truyền nhiễm thuộc nhóm A) đối với một trong các hành vi sau đây: (i) Không tổ chức thực hiện việc cách ly y tế, cưỡng chế cách ly y tế đối với trường hợp phải thực hiện việc cách ly y tế theo quy định của pháp luật; (ii) Từ chối hoặc trốn tránh việc áp dụng biện pháp cách ly y tế, cưỡng chế cách ly y tế của cơ quan nhà nước có thẩm quyền. Phạt tiền từ 5.000.000 đồng đến 10.000.000 đồng đối với một trong các hành vi: (i) Không tổ chức thực hiện việc cách ly y tế đối với người mắc bệnh truyền nhiễm thuộc nhóm A; (ii) từ chối hoặc trốn tránh việc áp dụng quyết định cách ly y tế, cưỡng chế cách ly y tế của cơ quan nhà nước có thẩm quyền đối với người mắc bệnh truyền nhiễm thuộc nhóm A, đối tượng kiểm dịch y tế biên giới mắc bệnh hoặc mang tác nhân gây bệnh truyền nhiễm thuộc nhóm A (Điều 10 Nghị định số 176/2013/NĐ-CP).

- *Vi phạm quy định về áp dụng biện pháp chống dịch*: Phạt tiền từ 100.000 đồng đến 300.000 đồng đối với một trong các hành vi sau đây: (i) Không thực hiện biện pháp bảo vệ cá nhân đối với người tham gia chống dịch và người có nguy cơ mắc bệnh dịch theo hướng dẫn của cơ quan y tế (chẳng hạn như không đeo khẩu trang nơi công cộng); (ii) Không thông báo Ủy ban nhân dân và cơ quan y tế dự phòng trên địa bàn về các trường hợp mắc bệnh dịch theo quy định của pháp luật. Phạt tiền từ 1.000.000 đồng đến 2.000.000 đồng đối với một trong các hành vi: (i) Che giấu tình trạng bệnh của mình hoặc của người khác khi mắc bệnh truyền nhiễm đã được công bố là có dịch; (ii) Không thực hiện hoặc từ chối thực hiện các biện pháp vệ sinh, diệt trùng, tẩy uế trong vùng có dịch. Phạt tiền từ 5.000.000 đồng đến 10.000.000 đồng đối với một trong các hành vi sau đây: (i) Không thực hiện quyết định áp dụng biện pháp tạm đình chỉ hoạt động của cơ sở dịch vụ ăn uống công cộng có nguy cơ làm lây truyền bệnh dịch tại vùng có dịch; (ii) Không thực hiện quyết định áp dụng biện pháp cấm kinh doanh, sử dụng loại thực phẩm là trung gian truyền bệnh; (iii) Không thực hiện quyết định áp dụng biện pháp hạn chế tập trung đông người hoặc tạm đình chỉ hoạt động kinh doanh, dịch vụ tại nơi công cộng (Điều 11 Nghị định số 176/2013/NĐ-CP).

- *Vi phạm quy định về kiểm dịch y tế biên giới*: Phạt tiền từ 1.000.000 đồng đến 2.000.000 đồng đối với một trong các hành vi sau đây: (i) Không thực hiện khai báo về kiểm dịch y tế biên giới theo quy định; (ii) Từ chối kiểm tra y tế đối với đối tượng phải kiểm dịch y tế. Phạt

tiền từ 2.000.000 đồng đến 5.000.000 đồng đối với hành vi không chấp hành hướng dẫn thực hiện kiểm tra thực tế của kiểm dịch viên y tế đối với đối tượng phải kiểm dịch y tế (Điều 12 Nghị định số 176/2013/NĐ-CP).

Bên cạnh đó, các văn bản quy phạm pháp luật khác cũng quy định một số hành vi liên quan đến phòng, chống bệnh truyền nhiễm như: tại điểm c, d khoản 1 Điều 20 Nghị định số 155/2016/NĐ-CP ngày 18/11/2016 quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường quy định: Phạt tiền từ 3.000.000 đồng đến 5.000.000 đồng đối với hành vi vứt, thải, bỏ rác thải sinh hoạt không đúng nơi quy định tại khu chung cư, thương mại, dịch vụ hoặc nơi công cộng. Phạt tiền từ 5.000.000 đồng đến 7.000.000 đồng đối với hành vi vứt, thải rác thải sinh hoạt trên vỉa hè, đường phố hoặc vào hệ thống thoát nước thải đô thị hoặc hệ thống thoát nước mặt trong khu vực đô thị⁶. Chẳng hạn, người vứt khẩu trang đã sử dụng không đúng nơi quy định tại nơi công cộng có thể bị phạt tiền tối đa đến 5.000.000 đồng; nếu vứt ra vỉa hè, đường phố có thể bị phạt tối đa đến 7.000.000 đồng.

2.3. Các quy định về xử lý hình sự đối với các hành vi vi phạm pháp luật liên quan đến phòng, chống bệnh truyền nhiễm

Bộ luật Hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017) đã đưa ra mức chế tài cao nhất để xử lý hành vi nguy hiểm cho xã hội. Một số trường hợp bị xử lý hình sự liên quan đến phòng, chống bệnh truyền nhiễm như:

- *Tội làm lây lan dịch bệnh truyền nhiễm nguy hiểm cho người:*

Điều 240 Bộ luật Hình sự⁷ quy định:

“1. Người nào thực hiện một trong các hành vi sau đây, làm lây lan dịch bệnh truyền nhiễm nguy hiểm cho người, thì bị phạt tiền từ 50.000.000 đồng đến 200.000.000 đồng hoặc phạt tù từ 01 năm đến 05 năm:

a) Đưa ra hoặc cho phép đưa ra khỏi vùng có dịch bệnh động vật, thực vật, sản phẩm động vật, thực vật hoặc vật phẩm khác có khả năng lây truyền dịch bệnh nguy hiểm cho người, trừ trường hợp pháp luật có quy định khác;

b) Đưa vào hoặc cho phép đưa vào lãnh thổ Việt Nam động vật, thực vật hoặc sản phẩm động vật, thực vật bị nhiễm bệnh hoặc mang mầm bệnh nguy hiểm có khả năng lây truyền cho người;

c) Hành vi khác làm lây lan dịch bệnh nguy hiểm cho người.

2. Phạm tội thuộc một trong các trường hợp sau đây, thì bị phạt tù từ 05 năm đến 10 năm:

a) Dẫn đến phải công bố dịch thuộc thẩm quyền của Chủ tịch Ủy ban nhân dân cấp tỉnh hoặc Bộ trưởng Bộ Y tế;

⁶ Chính phủ, *Nghị định số 155/2016/NĐ-CP ngày 18/11/2016 quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường.*

⁷ Quốc hội khóa 13, *Bộ luật Hình sự năm 2015 (Luật số 100/2015/QH13).*

b) Làm chết người.

3. Phạm tội thuộc một trong các trường hợp sau đây, thì bị phạt tù từ 10 năm đến 12 năm:

a) Dẫn đến phải công bố dịch thuộc thẩm quyền của Thủ tướng Chính phủ;

b) Làm chết 02 người trở lên.

4. Người phạm tội còn có thể bị phạt tiền từ 20.000.000 đồng đến 100.000.000 đồng, cấm đảm nhiệm chức vụ, cấm hành nghề hoặc làm công việc nhất định từ 01 năm đến 05 năm”.

- *Tội vu khống:*

Trong tình hình dịch bệnh mà tung tin đồn thất thiệt có tính chất vu khống thì sẽ bị xử lý hình sự về Tội vu khống. Theo quy định tại Điều 156 Bộ luật Hình sự, hành vi “Bịa đặt hoặc loan truyền những điều biết rõ là sai sự thật nhằm xúc phạm nghiêm trọng nhân phẩm, danh dự hoặc gây thiệt hại đến quyền, lợi ích hợp pháp của người khác” thì bị phạt tiền từ 10.000.000 đồng đến 50.000.000 đồng, phạt cải tạo không giam giữ đến 02 năm hoặc phạt tù từ 03 tháng đến 01 năm; hành vi “Sử dụng mạng máy tính hoặc mạng viễn thông, phương tiện điện tử để phạm tội” bị phạt tù từ 01 năm đến 03 năm...

- *Tội đầu cơ:*

Trong trường hợp dịch bệnh, người nào có hành vi đầu cơ gây ảnh hưởng nghiêm trọng tới cộng đồng, đến việc phòng ngừa dịch bệnh sẽ bị xử lý hình sự về tội đầu cơ. Chẳng hạn đầu cơ khẩu trang y tế. Theo quy định tại Điều 196 Bộ luật Hình sự: Người nào lợi dụng tình hình khan hiếm hoặc tạo ra sự khan hiếm giả tạo trong tình hình thiên tai, dịch bệnh, chiến tranh hoặc tình hình khó khăn về kinh tế mua vét hàng hóa thuộc danh mục mặt hàng bình ổn giá hoặc thuộc danh mục hàng hóa được Nhà nước định giá nhằm bán lại để thu lợi bất chính thuộc một trong các trường hợp sau đây, thì bị phạt tiền từ 30.000.000 đồng đến 300.000.000 đồng hoặc phạt tù từ 06 tháng đến 03 năm: (i) Hàng hóa trị giá từ 500.000.000 đồng đến dưới 1.500.000.000 đồng; (ii) Thu lợi bất chính từ 100.000.000 đồng đến dưới 500.000.000 đồng.

- *Tội đưa hoặc sử dụng trái phép thông tin mạng máy tính, mạng viễn thông:*

Theo quy định tại Điều 288 Bộ luật Hình sự, người nào đưa lên mạng máy tính, mạng viễn thông thông tin giả mạo, thông tin sai sự thật, thông tin xuyên tạc về tình hình dịch bệnh truyền nhiễm có thể bị phạt tù đến 07 năm.

- *Tội vi phạm quy định về an toàn lao động, vệ sinh lao động, về an toàn ở nơi đông người:*

Theo quy định tại Điều 295 Bộ luật Hình sự, người nào vi phạm quy định về an toàn lao động, vệ sinh lao động, về an toàn ở nơi đông người gây thiệt hại cho người khác thì có thể bị phạt tiền từ 20.000.000 đồng đến 100.000.000 đồng, phạt tù đến 12 năm.

Trong công tác phòng chống dịch bệnh, hành vi trốn khỏi nơi cách ly, không tuân thủ quy định về cách ly; từ chối, trốn tránh việc áp dụng biện pháp cách ly, cưỡng chế cách ly

hoặc hành vi thực hiện hoạt động kinh doanh khi đã có quyết định tạm đình chỉ hoạt động kinh doanh để phòng chống dịch bệnh, gây thiệt hại từ 100.000.000 đồng trở lên do phát sinh chi phí phòng, chống dịch bệnh thì bị xử lý theo điều 295 Bộ luật Hình sự.

- *Tội vi phạm quy định về khám bệnh, chữa bệnh, sản xuất, pha chế, cấp phát, bán thuốc hoặc dịch vụ y tế khác.*

Hành vi trốn khỏi nơi cách ly còn có thể bị truy cứu theo Điều 315 Bộ luật Hình sự. Nếu bị truy tố, tùy theo mức độ gây thiệt hại mà người phạm tội có thể bị phạt tù lên đến 10 năm.

3. Một số hạn chế, bất cập trong các quy định của pháp luật về phòng, chống bệnh truyền nhiễm

Mặc dù các quy định của pháp luật về phòng, chống bệnh truyền nhiễm tương đối đầy đủ tuy nhiên thực tiễn phòng, chống dịch bệnh Covid-19 thời gian qua cho thấy một số quy định của pháp luật còn có những hạn chế, bất cập gây khó khăn, vướng mắc nhất định trong xử lý hành vi vi phạm pháp luật. Cụ thể:

Một là, một số mức phạt quy định tại Nghị định số 176/2013/NĐ-CP ngày 14/11/2013 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực y tế còn thấp, chưa đủ sức răn đe trong tình hình dịch bệnh hiện nay. Đơn cử như mức phạt vi phạm quy định về áp dụng biện pháp chống dịch tại Điều 11, Điều 12, Điều 13 của Nghị định: Hành vi không thực hiện biện pháp bảo vệ cá nhân đối với người tham gia chống dịch, người có nguy cơ mắc bệnh dịch theo hướng dẫn của cơ quan y tế hoặc không thông báo Ủy ban nhân dân và cơ quan y tế dự phòng trên địa bàn về các trường hợp mắc bệnh dịch thì mức phạt chỉ là cảnh cáo hoặc phạt tiền từ 100.000 đồng đến 300.000 đồng. Còn hành vi che giấu tình trạng bệnh của mình hoặc của người khác khi mắc bệnh truyền nhiễm đã được công bố là có dịch; không thực hiện hoặc từ chối thực hiện các biện pháp vệ sinh, diệt trùng, tẩy uế trong vùng có dịch; hay hành vi không thực hiện khai báo về kiểm dịch y tế biên giới theo quy định hoặc từ chối kiểm tra y tế đối với đối tượng phải kiểm dịch y tế,... mức phạt tiền từ 1.000.000 đồng đến 2.000.000 đồng.

Hai là, một số quy định của pháp luật chưa cụ thể. Chẳng hạn, Điều 17 Nghị định số 109/2013/NĐ-CP ngày 24/9/2013 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý giá, phí, lệ phí, hóa đơn⁸ (được sửa đổi, bổ sung tại Nghị định số 49/2016/NĐ-CP) quy định về hành vi lợi dụng dịch bệnh để định giá bán hàng hóa bất hợp lý bị phạt tiền từ 20.000.000 đồng đến 30.000.000 đồng⁹. Tuy nhiên, pháp luật hiện nay chưa quy định cụ thể về tăng giá bán bao nhiêu là bất hợp lý, gây khó khăn trong việc xử lý vi phạm.

Mặt khác, Điều 240 Bộ luật Hình sự 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017) về “Tội làm lây lan dịch bệnh truyền nhiễm nguy hiểm cho người” trong đó tại điểm c khoản 1 điều luật này

⁸ Chính phủ, *Nghị định số 109/2013/NĐ-CP ngày 24/9/2013 quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý giá, phí, lệ phí, hóa đơn.*

⁹ Chính phủ, *Nghị định số 49/2016/NĐ-CP ngày 27/5/2016 sửa đổi, bổ sung Nghị định số 109/2013/NĐ-CP ngày 24/9/2013 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý giá, phí, lệ phí, hóa đơn.*

quy định “Hành vi khác làm lây lan dịch bệnh nguy hiểm cho người”. Tuy nhiên, quy định này hiện chưa được cơ quan có thẩm quyền hướng dẫn áp dụng bằng văn bản quy phạm pháp luật. Mặc dù mới đây, để góp phần ngăn chặn sự gia tăng phức tạp của dịch bệnh Covid-19, Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao ban hành Công văn số 45/TANDTC-PC ngày 30/3/2020, theo đó đã liệt kê cụ thể một số hành vi vi phạm có thể bị xử lý hình sự quy định tại điểm c, khoản 1 Điều 240 Bộ luật Hình sự như: Trốn khỏi nơi cách ly; không tuân thủ quy định về cách ly; từ chối, trốn tránh việc áp dụng biện pháp cách ly, cưỡng chế cách ly; không khai báo y tế, khai báo không đầy đủ hoặc khai báo gian dối... Tuy nhiên, Công văn 45/TANDTC-PC không phải là văn bản quy phạm pháp luật và không có giá trị pháp lý để hướng dẫn áp dụng thống nhất pháp luật trong xét xử. Do vậy, Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao cần phải ban hành Nghị quyết để triển khai thực hiện đồng bộ, thống nhất. Bên cạnh đó, Công văn số 45/TANDTC-PC mới hướng đến các đối tượng “người đã được thông báo mắc bệnh”, “người nghi ngờ mắc bệnh hoặc trở về từ vùng có dịch bệnh Covid-19 đã được thông báo cách ly”. Như vậy, đối tượng là người nghi ngờ mắc bệnh nhưng chưa được thông báo cách ly lại không thể xử lý hình sự, mặc dù họ có thực hiện các hành vi vi phạm làm lây lan dịch bệnh¹⁰.

Ba là, Điều 240 Bộ luật Hình sự quy định hành vi làm lây lan dịch bệnh truyền nhiễm nguy hiểm cho người bị phạt tù đến 12 năm nếu làm chết 02 người trở lên. Nếu một hành vi nào đó (như trốn cách ly) làm lây lan dịch bệnh truyền nhiễm nguy hiểm cho người, từ đó số người bị lây bệnh tăng lên theo cấp số nhân, dẫn tới “vỡ trận”, nếu không được kiểm soát kịp thời có thể làm chết rất nhiều người. Ngoài ra, còn gia tăng rất lớn chi phí phòng, chống dịch, ảnh hưởng lớn đến đời sống nhân dân và sự phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Như vậy là đã gây ra hậu quả đặc biệt nghiêm trọng. Trường hợp này có thể coi đó là tội phạm đặc biệt nghiêm trọng. Do vậy, Bộ luật Hình sự cần có đưa ra những chế tài nặng hơn để đủ sức răn đe tương ứng với hành vi phạm tội.

Bốn là, liên quan công tác phòng chống dịch bệnh nói chung, Luật Phòng, chống bệnh truyền nhiễm, các văn bản hướng dẫn thi hành Luật và văn bản quy phạm pháp luật có liên quan đã quy định khá đầy đủ trình tự và thủ tục cũng như các biện pháp phòng chống khi có dịch bệnh xảy ra, tuy nhiên lại chưa đưa ra kịch bản ứng phó cụ thể khi xảy ra dịch bệnh truyền nhiễm đặc biệt nguy hiểm. Các kịch bản ứng phó phòng chống dịch bệnh từ cách ly, khoanh vùng, dập dịch, điều trị, xét nghiệm,... cần phải quy định cụ thể trong văn bản quy phạm pháp luật.

Như vậy, có thể nói rằng, các quy định của pháp luật về phòng, chống dịch bệnh truyền nhiễm ở nước ta hiện nay đã được ban hành tương đối đầy đủ. Tuy nhiên, thực tiễn phòng,

---

¹⁰ Trần Thanh, *Cần hoàn thiện quy định pháp luật về phòng chống các bệnh truyền nhiễm*, <http://baoquangninh.com.vn/xa-hoi/202004/can-hoan-thien-quy-dinh-phap-luat-ve-phong-chong-cac-benh-truyen-nhiem-2480218/index.htm>. Truy cập ngày 23/04/2020.

chống dịch bệnh Covid-19 thời gian qua cho thấy một số quy định về phòng, chống dịch bệnh truyền nhiễm còn hạn chế, bất cập. Trong thời gian tới, các cơ quan nhà nước có thẩm quyền cần nhanh chóng khắc phục nhằm tạo ra hành lang pháp lý đầy đủ, đồng bộ, thống nhất, khả thi, đủ sức răn đe đối với các hành vi vi phạm pháp luật. Qua đó, góp phần nâng cao chất lượng công tác phòng, chống dịch bệnh truyền nhiễm nói chung và dịch bệnh Covid-19 nói riêng.

DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Y tế & It, <https://ncov.moh.gov.vn/>>. Truy cập ngày 10/11/2020.
2. Bộ Y tế, <https://ncov.moh.gov.vn/>. Truy cập ngày 10/11/2020.
3. Bộ luật Hình sự năm 2015 (sửa đổi, bổ sung năm 2017).
4. Luật Phòng, chống bệnh truyền nhiễm năm 2007.
5. Nghị định số 176/2013/NĐ-CP ngày 14/11/2013 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực y tế.
6. Nghị định số 155/2016/NĐ-CP ngày 18/11/2016 của Chính phủ quy định về xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực bảo vệ môi trường.
7. Nghị định số 109/2013/NĐ-CP ngày 24/9/2013 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý giá, phí, lệ phí, hóa đơn.
8. Nghị định số 49/2016/NĐ-CP ngày 27/5/2016 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung Nghị định số 109/2013/NĐ-CP ngày 24/9/2013 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực quản lý giá, phí, lệ phí, hóa đơn.
9. Trần Thanh, *Cần hoàn thiện quy định pháp luật về phòng chống các bệnh truyền nhiễm*, <http://baoquangninh.com.vn/xa-hoi/202004/can-hoan-thien-quy-dinh-phap-luat-ve-phong-chong-cac-benh-truyen-nhiem-2480218/index.htm>. Truy cập ngày 23/04/2020.